

УДК 821.111-94.09

Ніколайчук І. А.

БІОГРАФІЗМ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ МЕТОДУ «НОВОГО ІСТОРИЗМУ»

Статтю присвячено розгляду автобіографічного та біографічного дискурсу в навітленні «нового історизму», в контексті тих поглядів на роль біографії та біографізму, що були сформульовані його представниками. Шляхом аналізу праць Г. Вайта, С. Грінблатта, Л. Монроуза, А. Еткінда та І. Смірнова продемонстровано, в який спосіб «новий історизм» змінює уявлення про традиційну письменницьку біографію, «деавтоматизуючи» цей тип тексту та доводячи необхідність його залучення до інтерпретації літературного тексту як засіб виведення твору в ширший культурно-історичний контекст.

Ключові слова: новий історизм, біографізм, Стивен Грінблатт, інтерпретація.

Плідність міждисциплінарного підходу (не лише для гуманітарних наук, проте для них – особливо) в останні кілька десятиліть підтвердилася і нині виглядає самоочевидною. Межі між різними галузями знань стають усе менш чіткими, все частіше можна бачити перенесення методів, підходів, а то й предметів дослідження з однієї галузі в іншу. І нехай це ставить під загрозу позірний суверенітет тієї чи тієї сфери, унікальність її завдань, які вона намагалась відстоювати ще кілька століть тому – в кінцевому підсумку таке перенесення збагачує різні галузі знань методологічно, а предмети їх робить значно більш об'ємними, дозволяючи поглянути на них із абсолютно несподіваних точок зору. До всього, активне застосування міждисциплінарного підходу створює в науковій сфері діяльності цілковито нові проблеми, порушує нові питання, формує нові виклики – і цим підштовхує розвиток різних сфер знання та підігріває дослідницький інтерес науковців.

Втім, тенденції до зближення і взаємопроникнення різних галузей знань намітилися

і сформувалися значно раніше, ніж розпочалася епоха домінування постмодерного світогляду, де таке взаємопроникнення виглядає безальтернативним. Чимало міждисциплінарних явищ зародились і виникли в надрах модернізму і саме тому ще й нині видаються цікавими об'єктами для дослідження (якщо це мистецькі явища) та використання в дослідницькій діяльності (якщо це явища методологічні чи філософські). Деякі з них ставали відповідями на численні питання, котрі ставив перед собою модерністський світогляд загалом і різні сфери його репрезентації (літературна, філософська, методологічна) зокрема – і водночас саме такі явища ставали провісниками нового типу світогляду, що от-от мав зайняти домінуючу позицію. Яскравим прикладом такого явища може бути метод «нового історизму», що сформувався в 70-х – першій половині 80-х років ХХ століття в колі американських дослідників англійського Ренесансу, котрі, попри те що майже всі мали філологічну освіту, зацікавилися проблемою пошуку нової моделі історичного письма і вирішили її для себе

тезою про текстуальний характер минулого загалом і потребою еквівалентного розгляду літературних та нелітературних текстів. Деякі з них (як Стівен Грінблатт та Луї Монроуз) в основному провадили свою дослідницьку діяльність у царині літературознавства, інші ж (як Гайден Вайт) зосередилися саме на дослідженні історичного письма – проте в цілому робили це в одному ключі і з однією метою: деавтоматизувати текст (чи історичний, чи літературний), вивести його за власні межі і тим самим надати значно ширші можливості для його інтерпретації.

Цікаво зауважити, що тези, сформульовані представниками «нового історизму», оформилися в цілком визначену позицію і погляд стосовно іншої проблеми, яку поставив перед собою модерністський світогляд, а саме – проблеми нової моделі біографії. Якщо з позитивістським, реалістичним типом біографічного письма все було зрозуміло (його характер повністю був зумовлений специфікою відповідного типу естетики з її установками на правдивість, граничну деталізацію та об'єктивізацію), то модерністська парадигма потребувала нового типу біографістики – причому як в історичному, так і в літературному сенсі. Біографія попереднього типу породила цілу низку героїзованих, забронзовілих пам'ятників і масок; модерністська ж біографія мала б виходити з абсолютно інших естетичних орієнтирів – і ними мали б стати насамперед особистісна зорієнтованість, відображення і відтворення в такій біографії «я» письменника чи історичного діяча. Як це можна побачити в праці Вадима Менжуліна «Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні», ці пошуки збіглися з появою аналогічної проблеми в царині філософського дослідження, а саме: наскільки релевантним є використання біографічних деталей життя того чи того філософа під час розгляду його концепції. Відтак, проблема біографії та конструювання біографічної ідентичності сама по собі формується протягом XX століття як міжгалузєва для гуманітарного знання, а тому, очевидно, вона потребує детальнішого розгляду із залученням як мінімум трьох цих точок зору – літературознавчої, історіографічної та філософської.

Ще однією важливою передумовою виникнення цього методу стала переорієнтація історичної науки в напрямку суспільних наук та пов'язана з цим потреба ревізії уявлення про історіописання як таке. Так, Ю. Райнеке, посилаючись на М. Гросса, говорить про те, що час цієї ревізії припав саме на 60–70-ті роки XX століття, коли почало оновлюватися і «омолоджуватися» університетське середовище – відповідно,

і вимоги до історіографічного писання, що раніше характеризувалося лінійністю та розповідністю, зазнали значних змін. Ці характеристики, як стверджує, зокрема, вслід за Леопольдом фон Ранке Гайден Вайт (англ. Hayden White, 1928) у своїй «Метаісторії» (англ. *Metahistory: The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*, 1973) (і наступних працях), котрі конструюють історичну дисципліну як лінійне розгортання подій минулого, мусять поступитися нелінійному і фрагментарному відтворенню теперішнього, а відтак – *часову* зорієнтованість історіографічного письма має бути замінено *просторовою* [9]. Відповідно до цього змінюється й основне завдання, що мусить із необхідністю поставати перед істориком: замість намагання *відтворити* реальність історичних подій шляхом деталізованих описів історик насправді *реконструює* їх, а отже, найважливішим моментом його роботи є конфігурування *моделі* власного тексту, тобто того способу, яким він здійснює репрезентацію історичних подій [12]. (До слова, саме цей термін – репрезентація – став одним із ключових для терміноапарату «нового історизму», і саме таку назву – *Representations* – мало видання, на сторінках якого здійснювалась апробація ідей нового методу).

Не менш суттєвим на цих перших етапах становлення «нового історизму» було і протиставлення його «старому» історизму, репрезентативними зразками якого Пітер Баррі, зокрема, називає праці Ю. М. В. Тейяра «Єлизаветинська картина світу» (1943) та «Історичні п'єси Шекспіра» (1944) – ці роботи з необхідністю опинилися в полі зору Грінблатта та Монроуза як дослідників британської ренесансної літератури загалом та текстів Шекспіра зокрема. «Нелітературні» тексти (відтак, зокрема, й історичні), котрі використовувалися в цьому «традиційному», консервативному підході до аналізу літературної спадщини Ренесансу, відігравали радше роль джерела соціально-побутових деталей, «обрамлення» і «тла» для літературного тексту, а отже – розглядалися як вторинні щодо нього [2, с. 208]. До всього, під час такого розгляду перевага, безсумнівно, віддавалася принципу правдивості, а отже – такі тексти розглядалися насамперед як джерело достовірних відомостей про дійсність того часу, як *відображення* історичних подій. «Новий історизм», як уже було зазначено вище, зміщує акценти в бік не достовірного відображення, а реконструювання, моделювання історії. Саме тому таке історіописання спричинює появу нового типу історичного дискурсу – «метаісторичного» чи «постісторичного»; він не є історією,

а саме *історизмом*, «його цікавить історія в тому вигляді, як вона представлена і зафіксована в писемних документах, або ж історія-як-текст» [2, с. 208].

Якщо Гайден Вайт працює здебільшого над проблемами саме історіописання, то Стівен Грінблатт (англ. Stephen Greenblatt, 1943) у праці «Формування “я” в епоху Ренесансу: від Мора до Шекспіра» (англ. *The Power of Forms in the English Renaissance*, 1983) переносить їх у літературознавчу площину. Зокрема, він розвиває міркування Вайта, стверджуючи, що історіографічний та літературний тексти не просто не можуть перебувати в субординативно-координативних відношеннях між собою – розгляд літературного тексту взагалі не є можливим без історичного, а в ширшому розумінні – без якомога більшої кількості *контекстів*, що з необхідністю оточують цей текст чи й взагалі спричиняють його появу. Художній твір, говорить Грінблатт, є продуктом – інтелектуальним, світоглядним, загальнокультурним – тієї епохи, в якій він виникає, а відповідно – обставини, в яких це відбувається (причому не в останню чергу йдеться і про соціально-політичні обставини), теж не може бути проігноровано під час розгляду. Аналіз шекспірівських драм не може бути повним без аналізу колоніальної політики Великої Британії ХVII століття, соціальних інституцій, які існували в той час, і особливостей функціонування жанру драми та театрального мистецтва як такого [5]. До цих міркувань доєднується Луї Монроуз: у своїй статті «Вивчення Ренесансу: поетика та політика культури» (англ. *Professing the Renaissance: the Poetics and Politics of Culture*), вперше опублікованій в уже згаданому часописі «Репрезентації», він виводить формулу, згодом визнану іншими дослідниками (зокрема П. Баррі) універсальною формулою «нового історизму»: увага одночасно *до історичності тексту та до текстуальності історії*. Історичність тексту є саме соціальною, інтелектуальною та світоглядною зумовленістю його появи, про яку говорив і Грінблатт; текстуальний же характер історії виводиться насамперед із безперспективності намагання відтворити події минулого у всій їхній повноті. Це, стверджує Монроуз, не видається можливим, оскільки вся множина відомостей про «реальні» історичні обставини залишається недоступною дослідникові. Натомість джерелом таких відомостей стають для нього тексти – як автентичні документи тієї чи іншої історичної епохи, так і пізніші дослідження, базовані на цих документах, що породжують у суспільстві той чи інший тип уявлення про цей

час [17]. Відтак, аналіз літературного тексту з необхідністю супроводжується аналізом умов його поставання та виникнення, його *історії*, а історія як така постає насамперед як корпус *текстів*, що теж потребують ретельного розгляду в процесі літературознавчого дослідження.

Наступний висновок, який робить Стівен Грінблатт, говорячи про основні завдання «нового історизму» як методу текстуального аналізу, виглядає чи не найбільш важливим у контексті самої можливості вписування тез цього методу в корпус проблематики біографізму, якою вона формується протягом ХХ століття, а отже – в межах розгляду, що здійснюється в цій роботі. Цей висновок полягає ось у чому: «Літературознавство, пов'язане з таким методом («новоісторичним». – *І. Н.*), має усвідомлювати власний інтерпретативний статус і прагнути до розуміння літератури як частини системи знаків, що складають цю культуру; власне його метою – хай її і складно досягти – буде поетика культури. За такого підходу неминуче доведеться <...> змиритися з відсутністю строгості; сама інтенція такого підходу не дозволяє здійснювати неперервну ізоляцію одного типу дискурсу від іншого чи радикально відокремлювати мистецький твір *від свідомості та біографії його автора чи читачів* (тут і далі курсив мій; тут і далі подаю цитати російською мовою у власному перекладі. – *І. Н.*)»¹ [5].

Відтак, бачимо, що не лише історіографічний дискурс має значення для такого розгляду – дискурс *біографії* (і як «життєтексту», тобто відомостей про життєві умови того чи іншого автора, взятих із різних джерел, і як власне біографічного тексту (текстів), якщо він наявний і доступний для ознайомлення) є також надзвичайно важливим. І саме тут «новий історизм» ступає чи не на найбільш непевну стежку: адже одна справа – конструювання «історичного поля» (за Г. Вайтом), реконструкція подій чи соціокультурного антуражу, ба навіть репрезентація світоглядних, ідеологічних чи владних структур (про що докладніше йтиметься нижче), що функціонували в той час, і зовсім інша – конструювання *ідентичності*, її як мінімум подвійне кодування (самим автором чи тими непрямими свідченнями про його життя, з якими працює біограф,

¹ Оригінальний текст: Литературоведение, связанное с таким методом, должно сознавать собственный интерпретативный статус и стремиться к пониманию литературы как части системы знаков, составляющих данную культуру; собственной его целью – пусть и трудно осуществимой – будет поэтика культуры. При подобном подходе неизбежно придется <...> примириться с отсутствием строгости: сама интенция данного подхода не позволяет осуществлять непрерывную изоляцию одного типа дискурса от другого или радикально отделять произведение искусства от сознания и биографии его автора или его читателей.

а потім – самим біографом). Яким є характер взаємодії дискурсу біографії з дискурсом літературного чи історичного тексту – на це питання Грінблатт, Монроуз та їхні однодумці і послідовники намагаються відповідати під час аналізу, зокрема, текстів шекспірівських драм за обраним і сформульованим ними методом.

Окремо слід згадати про російське «крило» «нового історизму». Рецепція цього методу на російських (зокрема вже пострадянських) теренах викликала, як зазначає А. Анісімова, доволі неоднозначне ставлення в академічних колах. Утім, метод отримав своїх яскравих представників як мінімум в особах Александра Еткінда та Ігоря Смірнова. У праці «Новий історизм: російська версія» Еткінд вслід за Грінблаттом зосереджується на питаннях дискурсивності, зокрема, стверджуючи, що текст стає суб'єктом історії, лише будучи поміщеним у площину дискурсу. Також він обстоює ідею міждисциплінарності «новоісторичного» підходу, говорячи про те, що ідея розмивання меж між різними типами дискурсивних практик – як і між літературою і не-літературою як такою – стала для «нового історизму» заледве чи не центральною. Не оминає він увагою і питання біографії та біографізму, вирішуючи окреслену вище колізію, яка полягає в складності декодування сконструйованої біографічної ідентичності, однозначно – на користь тексту: «Біографія є текстом особливого роду, і він має певні привілеї стосовно текстів літератури. Люди, що мали біографії, були зроблені з плоті і крові, а не з літер і вигадки, як літературні персонажі. Люди з плоті пов'язані з людьми із літер певними зв'язками. Автори і прототипи є гіпотетичними точками перетину між літературними текстами та історичними біографіями. Досліджувати їх і є справою історії літератури. Заняття це виводить за межі тексту. Ми маємо справу з екстратекстуальністю як межовим і, можливо, трансгресивним феноменом інтертекстуальності. <...> Утім, про це ми знаємо переважно з текстів»² [14].

Втім, Еткінд, як ми це побачимо далі, не береться рішуче заперечувати ролі «екстратекстуальних» чинників під час аналізу «новоісторичного»

типу. Простежити і продемонструвати їх, на його думку, є надзавданням інтерпретатора, озброєного тезами «нового історизму». Проте не менш важливим для Еткінда є той момент, що виникнення такого методу, як «новий історизм», в американському академічному середовищі підкреслило наявність взаємозв'язку між діяльністю університетів та розвитком «реальної науки» як таким, чого, на його думку, дуже бракує російській філологічній спільноті. Відтак, вичерпний аналіз витоків та філософського підґрунтя «нового історизму», який він здійснює у своїй праці, спрямований передусім на ознайомлення з цією методологією російських (і навіть ширше – пострадянських) академічних кіл.

І як мінімум це йому вдалося – Ігор Смірнов відповів на його працю статтею «Новий історизм як момент історії», в якій він уже значно ретельніше зосереджується на суто світоглядних причинах виникнення «нового історизму», чимало уваги в цьому контексті приділяючи поняттям «постісторії» та вичерпаності історичної енергії як актуалізатора потреби в новому типі історіописання. Проте чи не найважливішим моментом, який розглядає у своїй праці Смірнов, є категорія авторства як запорука «капіталізації» тексту в історичній перспективі [11]. Сфера міжтекстової взаємодії («логосфера») і сфера соціальних зв'язків, які цю взаємодію спричиняють («соціосфера»), фактично витворюють два різні варіанти історії, два різних типи дискурсу, на перетині яких, зокрема, «новий історизм» (за твердженням Смірнова) намагається витворити той новий тип розгляду тексту, який обґрунтовують у своїх працях Грінблатт і Монроуз. Категорія ж авторства як категорія, породжена соціосферою, зокрема, стає контрверсійним моментом, коли йдеться про потребу налагодження суто міжтекстової, «логосферної» взаємодії. Втім, цю проблему «новий історизм» теж для себе вирішує.

Знову звернувшись до праці Стівена Грінблатта «Формування “я” в епоху Ренесансу», можна побачити пряме підтвердження цих тез – проте, і їх розширення. Те, яким чином Грінблатт формулює ставлення «нового історизму» до біографізму та біографії, дуже виразно демонструє, зокрема, той факт, що взаємини «нового історизму» зі своїми інтелектуальними предтечами і водночас сучасниками – постструктуралізмом та деконструкцією – дещо складнішого порядку, ніж просто зміна акцентів у протиставленні тексту і реальності. Робить він це на самому початку своєї праці, окреслюючи характер її основної теми, а саме – власне формування «я»:

² Оригінальний текст: Биография есть текст особого рода, и он имеет определенные привилегии по отношению к текстам литературы. Люди, которые имели биографии, были сделаны из плоти и крови, а не из букв и вымысла, как литературные герои. Люди из плоти связаны с людьми из букв определенными отношениями. Авторы и прототипы суть гипотетические точки пересечения между литературными текстами и историческими биографиями. Исследовать их и есть дело истории литературы. Занятие это ведет за границы текста. Мы имеем дело с экстратекстуальностью как предельным и, возможно, трансгрессивным феноменом интертекстуальности. <...> Впрочем, обо всем этом мы знаем, как правило, из текстов.

«Відділившись від наслідування Христа, <...> «формування “я”» набуває нового спектру значень: <...> воно передбачає репрезентацію людської природи та задумів у мові та вчинках. А з репрезентацією ми повертаємося до літератури, точніше кажучи, розуміємо, що *формування “я” цікаве лише з огляду на те, наскільки воно функціонує без оглядання на чіткі розмежування між літературою і життям. Воно з необхідністю перетинає межі між створенням літературних персонажів та формуванням власної особистості, між формативним впливом з боку зовнішніх сил і спробами формувати чужі “я”*. Таких меж, ясна річ, можна чітко дотримуватися в критиці, так само як ми розрізняємо межі між літературним стилем та стилем поведінки, проте за такі розрізнення ми платимо високу ціну, оскільки втрачаємо відчуття складної взаємодії сенсів у цій культурі. Ми відмежовуємо літературний символізм від символічних структур, що діють в інших галузях, немовби тільки мистецтво створене людиною, ніби самі люди <...> не є культурними артефактами»³ [5].

Такий погляд є закономірним етапом еволюції міркувань про специфіку взаємодії тексту та реальності загалом та роль деталей біографії автора під час написання ним художнього тексту зокрема. Принципова позиція «нового історизму» передбачає його **інтердискурсивність**, тобто утвердження рівноправності різних типів дискурсу – літературного, історичного, філософського, біографічного та будь-яких інших, що є породженими тією чи іншою культурною реальністю як **тексти**. Об'єктами аналізу для «нового історизму», як і для його попередників, усе ще є тексти і текстуальність – у цьому, як ми бачимо, виявляється їхній зв'язок і деякою мірою солідарність із представниками постструктуралізму та деконструкції. Проте Грінблатт, Монроуз та послідовники їхніх ідей розмикають межі філологічності

як такої, роблять її об'єкт різноплановим та різностороннім, можливим для розгляду з різних точок зору, а відповідно – і для постановки нових питань та формування нових проблем: «Формування “я” – <...> культурна система значень, яка створює конкретних індивідів, керуючи переходом від абстрактної можливості до конкретного історичного втілення. В середині цієї системи можна виділити в літературі три взаємопов'язані функції: література як вияв конкретної поведінки саме цього автора, як вираження тих кодів, які поведінку формують, та як рефлексія про ці коди. Метод інтерпретації, який я спробував застосувати в наведених нижче етюдах, має справу з усіма трьома функціями. *Якщо інтерпретація обмежена поведінкою автора, вона перетворюється на письменницьку біографію (або традиційного історичного, або психоаналітичного ґтибу) та ризикує втратити відчуття більш широких смислових мереж, до яких включений автор та його твори. А якщо, навпаки, підходити до літератури винятково як до вираження соціальних правил та інструкцій, то є ризик, що вона цілком розчиниться в ідеологічній надбудові»*⁴ [5].

Отже, не лише історіографічний текст, а й письменницька біографія як повноцінний текстуальний об'єкт дослідження для «нового історизму» як синтетичного (не лише літературознавчого, а скорше загальнокультурного) методу аналізу потребує переформатування в бік переосмислення раніших позитивістських орієнтацій, що спричинювали певний набір її композиційних та смислових характеристик, та розмикання власних меж, «розгерметизації» стосовно власних жанрових та формальних обмежень. Така біографія не лише зможе використовуватися як допоміжний інструмент під час аналізу (зокрема літературознавчого, а, як ми це бачимо, скажімо, на прикладі монографії Вадима Менжуліна – і філософського), а й сама стане синтетичним об'єктом для аналізу з різних точок зору, в межах різних підходів та галузей знань. З іншого ж боку, біографія

³ Оригінальний текст: Отделившись от подражания Христу, <...> «формирование “я”» приобретает новый спектр значений: <...> оно подразумевает репрезентацию человеческой природы или замыслов в речи и поступках. А с репрезентацией мы возвращаемся к литературе, точнее говоря, понимаем, что формирование «я» интересно ровно постольку, поскольку функционирует без оглядки на четкие разграничения между литературой и жизнью. Оно непременно пересекает границы между созданием литературных персонажей и формированием собственной личности, между формирующим воздействием со стороны внешних сил и попытками формировать чужие «я». Такие границы, разумеется, можно строго соблюдать в критике, точно так же, как мы различаем между литературным стилем и стилем поведения, но за такие различения мы платим высокую цену, поскольку теряем ощущение сложного взаимодействия смыслов в данной культуре. Мы отгораживаем литературный символизм от символических структур, действующих в других областях, как будто только искусство сотворено человеком, как будто сами люди <...> не являются культурными артефактами.

⁴ Оригінальний текст: Формирование «я» – <...> культурная система значений, которая создает конкретных индивидов, управляя переходом от абстрактной возможности к конкретному историческому воплощению. Внутри этой системы можно выделить у литературы три взаимосвязанные функции: литература как проявление конкретного поведения именно этого автора, как выражение тех кодов, которые поведение формируют, и как рефлексия об этих кодах. Метод интерпретации, который я попытался применить в нижеследующих этюдах, имеет дело со всеми тремя функциями. Если интерпретация ограничена поведением автора, она превращается в писательскую биографию (либо традиционно исторического, либо психоаналитического толка) и рискует утратить ощущение более широких смысловых сетей, в которые включены и автор и его произведение. А если, наоборот, подходит к литературе исключительно как к выражению социальных правил и инструкций, то есть риск, что она целиком растворится в идеологической надстройке.

письменника чи філософа як реальність обставин його життя та особливостей формування його інтелектуального бекграунду, поглядів та зацікавлень сама по собі текстуалізується – і виявами цієї текстуалізації є не лише власне біографічні чи автобіографічні тексти, а й насамперед художні твори письменника. На цьому в кінцевому

підсумку і наголошують представники «нового історизму»: кожна з галузей гуманітарного знання насамперед мусить позбутися внутрішнього прагнення до герметизації власного об'єкта дослідження, завдань, які навколо нього виникають, та підходів, за допомогою яких ці завдання може бути вирішено.

Список літератури

1. Анисимова А. Исследование культуры в «новом историзме»: институциональный и дисциплинарный аспекты : автореф. дис. ... канд. культурологии [Электронный ресурс] / Алина Анисимова. – Москва, 2006. – Режим доступа: <http://www.disserscat.com/content/issledovanie-kultury-v-novom-istorizme-institutsionalnyi-i-distsiplinarnyi-aspekty>. – Загл. с экрана.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пітер Баррі ; [пер. з англ. О. Погинайко]. – Київ : Смолоскип, 2008. – 366 с.
3. Бондаренко А. «Новий історизм»: третій вимір літературної критики [Електронний ресурс] / Андрій Бондаренко. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2012/12/10/novuj-istoryzm-tretij-vumir-literaturnoji-krytyky>. – Назва з екрана.
4. Вавельский А. Л. Основания автобиографии / Алексей Вавельский. – Киев : Наук. думка, 1993. – 110 с.
5. Гринблатт С. Формирование «я» в эпоху Ренессанса: от Мора до Шекспира [Электронный ресурс] / Стивен Гринблатт // НЛЮ. – 1999. – № 35. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/nlo/1999/35/grinblat.html>. – Загл. с экрана.
6. Коллингвуд Дж. Р. Идея истории. Автобиография / Дж. Р. Коллингвуд. – Москва : Наука, 1980. – 485 с.
7. Менжулін В. Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні : монографія / Вадим Менжулін. – Київ : НАУКМА ; Аграр Медіа Груп, 2010. – 455 с.
8. Менжулін В. Структуралізм, «смерть автора» і біографізм / Вадим Менжулін // Магістеріум. – Київ, 2010. – Вип. 39 : Історико-філософські студії. – С. 13–19.
9. Райнеке Ю. Восприятие истории в постмодерную эпоху. Новый историзм [Электронный ресурс] / Ю. С. Райнеке. – Режим доступа: http://www.superinf.ru/view_helpstud.php?id=4387. – Загл. с экрана.
10. Сарапіна Є. Новий історизм: теорія і практика : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра культурології [Електронний ресурс] / Євгенія Сарапіна. – Київ, 2009. – Режим доступу: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/167>. – Назва з екрана.
11. Смирнов И. Новый историзм как момент истории (По поводу статьи А. М. Эткинда «Новый историзм, русская версия») [Электронный ресурс] / Игорь Смирнов // НЛЮ. – 2001. – № 47. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/nlo/2001/47/smir.html>. – Загл. с экрана.
12. Уайт Х. Метаистория (Историческое воображение в Европе XIX века) [Электронный ресурс] / Хейден Уайт. – Екатеринбург : Изд-во Уральского университета, 2002. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/1010139/>. – Загл. с экрана.
13. Халимон М. Новий історизм: текстуальний підхід до вивчення історичного минулого [Електронний ресурс] / М. Халимон. – Режим доступу: <http://www.readera.org/article/novyi-istoryezm-tekstualnyi-pidkhd-do-vyevchennja-istoryechnoho-myenuloho-10159965.html>. – Назва з екрана.
14. Эткинд А. Новый историзм, русская версия [Электронный ресурс] / Александр Эткинд // НЛЮ. – 2001. – № 47. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/nlo/2001/47/edkin.html>. – Загл. с экрана.
15. Gallagher C. Practicing the New Historicism / Catherine Gallagher, Stephen Greenblatt. – Chicago and London : University of Chicago Press, 2001. – 249 p.
16. Greenblatt S. Towards a Poetics of Culture / Stephen Greenblatt // The New Historicism / ed. by Veese H. Aram. – New York : Routledge, 1989. – P. 1–14.
17. Montrose L. A. Midsummer Night's Dream and the Shaping Fantasies of Elizabethian Culture: Gender, Power, Form / Louis Adrian Montrose // Rewriting the Renaissance: the discourses of sexual difference in early modern Europe / Margaret W. Ferguson, Maureen Quilligan, Nancy J. Vickers. – University of Chicago Press, 1986. – P. 65–87.
18. Pieters J. Moments of Negotiation: the New Historicism of Stephen Greenblatt / Jürgen Pieters. – Amsterdam University Press, 2002. – 342 p.
19. Brook T. New Historicism and Other Old-fashioned Topics / Thomas Brook. – Princeton University Press, 1993. – 254 p.

I. Nikolaichuk

THE 20th CENTURY BIOGRAPHY IN THE CONTEXT OF “NEW HISTORICISM”

The article considers the method of interpretation, which emerged in the mid-twentieth century in the American literature studies and is known as the “new historicism”, in the context of ideas of the role of biography that were formulated by its representatives. By analyzing the works of H. White, S. Greenblatt, L. Montrose, A. Etkind, and I. Smirnov, the researcher has demonstrated the way in which the “new historicism” changes the idea of the traditional literary biography through de-automatization of this type of text and proving the need for its involvement in the process of interpretation of the literary text as a means of putting it in a wider cultural and historical context.

The process of such a reevaluation starts with the works of Hayden White. In his “Metahistory: The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe” he comments on the need of a new type of historical writing: from time-oriented to space-oriented, from chronological to reconstructive. This conclusion becomes one of the key points for Stephen Greenblatt and Louis Montrose, who formulate their main aim as a focus on the two main aspects of text analysis: “historicity of the text and textuality of history.” Through

this idea, the literary text is considered as a part of a wider cultural context, and the more textual aspects of this context are analyzed in the process of interpretation, the more relevant this process becomes. The biography of the writer, which was excluded from the literary analysis by the previous interpretative methods, post-structuralism and deconstruction, is rehabilitated in "new historicism". In addition, the representatives of this method focus on the literary value of the biography itself, emphasizing the process of creating the identity in the biographical text.

To sum up, in the terms of "new historicism", the literary text becomes an interdisciplinary object deeply involved in the development of culture. The biography, from this point of view, appears to be one of the most important cultural contexts that are to be considered in the process of interpretation.

Keywords: new historicism, biography, Stephen Greenblatt, interpretation.

Матеріал надійшов 03.04.2017

УДК 821.411.16(569.4).09

Орешко М. В.

ПРО ЩО НАМ ГОВОРИТЬ ГОЛОС МОЛОДОГО ІЗРАЇЛЮ

Етгар Керет є одним із найвідоміших ізраїльських авторів, мала проза якого перекладена більш ніж п'ятдесятьма мовами та опублікована в сорока двох країнах. Письменник уже отримав значну кількість престижних міжнародних премій та був названий генієм на шпальтах «The New York Times». 2016 року було перекладено українською мовою останній збірник його малої прози. Тоді ж з'явилося декілька інтерв'ю з автором і статей про нього, проте Етгара Керета не можна вважати відомим в Україні письменником. Саме тому стаття має на меті подати більше інформації про життєвий шлях Керета, аксіологію та естетику його творів.

Ключові слова: ізраїльська література, 1990-ті роки, постмодернізм, Етгар Керет, біографія, аксіологія, поезика.

Одним із найпомітніших явищ сучасного літературного процесу є розширення канону: з'являються нові українські письменники, видаються нові переклади класичних текстів, на полицях книгарень можна знайти твори, написані в найрізноманітніших та найвіддаленіших кутках світу. Одним із письменників, якого не так уже й давно відкрили для себе українські читачі, є ізраїльський прозаїк Етгар Керет.

У «The New York Times» його назвали генієм, у «The Independent» – голосом молодого Ізраїлю, а Салман Рушді переконаний, що цей блискучий письменник є рупором думок не цього, а вже навіть наступного покоління своєї країни. Проте

в «The Front Page Magazine» Етгара Керета визнали антиізраїльським письменником, книги якого краще просто викинути. Звісно ж, книги Керета ніхто не викидає, адже, попри негачію радикалів, він є одним із найулюбленіших письменників Ізраїлю, якого до того ж добре знають за межами його держави.

Твори Етгара Керета перекладені більш ніж п'ятдесятьма мовами, зокрема й українською. Письменник відвідав «Книжковий Арсенал» 2016 року, де радо розповів про себе та свою творчість, однак ми знаємо про нього зовсім небагато. Метою цієї публікації є подати трохи більше інформації про Етгара Керета, окреслити